

MINISTERSTVO DOPRAVY, VÝSTAVBY A REGIONÁLNEHO ROZVOJA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Letecký a námorný vyšetrovací útvar
Námestie slobody 6, P.O.BOX 100, 810 05 Bratislava 15

Ev. č.: SKS2013008

Z Á V E R E Č N Á S P R Á V A

o odbornom vyšetrovaní vážneho incidentu
neoprávnené vniknutie vozidla na aktívnu RWY04

Dátum: 31.08.2013

Miesto: Letisko M.R. Štefánika Bratislava / LZIB

Odborné vyšetrovanie leteckej mimoriadnej udalosti bolo vykonané podľa § 18 zákona č. 143/1998 o civilnom letectve (letecký zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v súlade s Nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 996/2010 o vyšetrovaní a prevencii nehôd a incidentov v civilnom letectve, ktorými sa riadi vyšetrovanie leteckých nehôd a incidentov v civilnom letectve.

Záverečná správa je vydaná v súlade s predpisom L 13, ktorý je aplikáciou ustanovení ANNEX 13, Vyšetrovanie leteckých nehôd a incidentov k Dohovoru o medzinárodnom civilnom letectve.

Výhradným cieľom odborného vyšetrovania je zistenie príčin vzniku udalosti a prevencia vzniku takýchto udalostí, nie však poukazovanie akejkoľvek viny alebo zodpovednosti osôb.

Táto záverečná správa, jej jednotlivé časti alebo iné dokumenty, vzťahujúce sa k odbornému vyšetrovaniu predmetnej udalosti majú len informatívny charakter a nemôžu byť použité inak, len ako odporúčenie pre realizáciu opatrení, ktoré by zabránili vzniku ďalších leteckých mimoriadnych udalostí s obdobnými príčinami

SKRATKY

Skratka	Slovenský význam / anglický význam
APN	Odbavovacia plocha
APP	Približovacie stanovište riadenia
BTS	Skratka v kóde IATA pre Letisko M.R. Štefánika Bratislava
ILS	Systém zariadení na presné priblíženie
LK BTS	Spoločnosť Letisko M.R. Štefánika – Airport Bratislava, a.s.
LPP	Letecké prevádzkové plochy
LPS SR, š.p.	Letové prevádzkové služby Slovenskej republiky, štátny podnik
LZIB	Skratka v kóde ICAO pre Letisko M.R. Štefánika Bratislava
MDVRR SR	Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky
MHz	Megahertz
PRED	Prevádzkový dispečing
RC	Riadiaci letovej prevádzky TWR
RWY	Vzletová a pristávacia dráha / Runway
THR	Prah dráhy / Threshold
TWR	Letisková riadiaca veža alebo letisková služba riadenia / Aerodrome control tower or aerodrome control
TWY	Rolovacia dráha / Taxiway
UTC	Svetový koordinovaný čas / Co-ordinated Universal Time

A. ÚVOD

Prevádzkovateľ / Vlastník: EKO FIM, s.r.o. / VB LEASING SK, spol. s.r.o.
Typ prevádzky: výcvikový let
Typ lietadla: DA 42 NG Twin Star
Poznávacia značka: OM-RWI
Miesto: LZIB
Fáza letu: vzlet
Miesto vážneho incidentu: križovanie RWY31 a RWY04 LZIB
Zainteresované pozemné zložky: LPS SR, š.p., pracoviská ŠTEFÁNIK VEŽA 121,7 MHz
ŠTEFÁNIK TOWER 118,3 MHz
LK BTS - PRED

Dátum a čas zistenia udalosti: 31.08.2013, 13:18 - 13:51 hod

Poznámka: Všetky časové údaje v tejto správe sú uvádzané v UTC čase.

B. INFORMATÍVNY PREHĽAD

Dňa 31.08.2013 vykonával zamestnanec LK BTS - PRED (ďalej len „PRED“) pravidelnú kontrolu stavu prevádzkyschopnosti prevádzkových plôch RWY04/22 a RWY13/31. Pred koncom RWY04 sa odhlásil z RWY04/22 a pokračoval v kontrole stavu svetelných návěstídiel približovacej svetelnej sústavy.

Počas kontroly prevádzkových plôch lietadlo typu DA 42 NG Twin Star, poznávacej značky OM-RWI (ďalej len „DA42“) zahájilo vzlet z RWY04 LZIB.

V čase rozjazdu lietadla (na úrovni napojenia TWY A) vošiel zamestnanec PRED s vozidlom s volacou značkou „PREVÁDZKA“ (ďalej len „PREVÁDZKA“) na prevádzkovej frekvencii 121,7 MHz bez povolenia dispečera mobilných prostriedkov s volacou značkou „ŠTEFÁNIK VEŽA“ (ďalej len „ŠTEFÁNIK VEŽA“) do priestoru prahu RWY22.

Posádka lietadla vykonala na základe povolenia ŠTEFÁNIK TOWER s volacou značkou „ŠTEFÁNIK VEŽA/ŠTEFÁNIK TOWER“ na prevádzkovej frekvencii 118,3 MHz (ďalej len „ŠTEFÁNIK TWR“) prerušenie vzletu a za intenzívneho brzdenia zastavil s lietadlom na RWY04, tesne pred križovaním RWY04/22 s RWY13/31.

Počas brzdenia došlo k prasknutiu pneumatiky ľavého hlavného podvozka, čím sa stalo lietadlo nepohyblivým.

Posádka lietadla ani vodič vozidla neboli zranení.

Na vyšetrovanie vážneho incidentu boli ustanovení:

Ing. Igor BENEK - predseda odbornej vyšetrovacej komisie,
Ing. Ivo HRUŠOVSKÝ - člen odbornej vyšetrovacej komisie,
Ing. Mária KOVÁČOVÁ - člen odbornej vyšetrovacej komisie.

Správu vydáva:

Letecký a námorný vyšetrovací útvar
Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky

C. HLAVNÁ ČASŤ SPRÁVY

1. FAKTICKÉ INFORMÁCIE
2. ANALÝZY
3. ZÁVERY
4. ODPORÚČANIA NA ZAISTENIE BEZPEČNOSTI

1. FAKTICKÉ INFORMÁCIE

1.1 Priebeh vážneho incidentu

Dňa 31.08.2013 vykonávala PREVÁDZKA na LPP pravidelnú kontrolu stavu prevádzkyschopnosti prevádzkových plôch RWY04/22 a RWY13/31. LPP boli v používaní (neboli uzatvorené).

Uvedený postup bol v súlade s interným dokumentom LK BTS - organizačná norma ON-03/2005 Dopravný poriadok Letiska M.R. Štefánika Bratislava a SM-PREV/03.

V čase 13:11:19 sa prihlásila na prevádzkovej frekvencii 121,7 MHz PREVÁDZKA a informovala ŠTEFÁNIK VEŽA o požiadavke vykonať pravidelnú kontrolu. Požiadala o povolenie vstupu z APN cez TWY A a TWY D na RWY04 a zapnutie svetelných návestidiel na TWY A, TWY D a RWY04. Od ŠTEFÁNIK VEŽA prijala PREVÁDZKA povolenie vstúpiť na TWY A, TWY D a RWY04.

V čase 13:12:40 sa na ŠTEFÁNIK TWR prihlásil na frekvencii 118, 3 MHz pilot lietadla DA42 a informoval ŠTEFÁNIK TWR, že sa nachádza v priestore medzi hangármi a je pripravený na rolovanie.

V čase 13:13:14 povolil ŠTEFÁNIK TWR pilotovi lietadla DA42 rolovanie a vstup na RWY04 cez TWY A, čo pilot lietadla potvrdil.

V čase 13:13:55 PREVÁDZKA požiadala ŠTEFÁNIK VEŽA o križovanie RWY13, čo mu bolo povolené. Po prekrižovaní RWY13, ohlásila PREVÁDZKA na ŠTEFÁNIK VEŽA, že je po križovaní.

V čase 13:15:30 oznámila PREVÁDZKA na ŠTEFÁNIK VEŽA, že je mimo RWY22, a že sa nachádza v priestore priblíženia RWY22 a požiadala ŠTEFÁNIK VEŽA o rozsvietenie svetelných návestidiel približovacej svetelnej sústavy RWY22.

V čase 13:16:07 dostal pilot lietadla DA42, nachádzajúce sa na RWY04 (v blízkosti napojenia TWY A na RWY04) od ŠTEFÁNIK TWR povolenie na vykonanie vzletu spolu s údajmi o aktuálnom smere a rýchlosti vetra.

V čase 13:18:23 sa opäť prihlásila PREVÁDZKA na ŠTEFÁNIK VEŽA, že sa nachádza opäť na RWY22 a že je možné vypnúť svetelné návestidlá a aj svetelné návestidlá približovacej svetelnej rady RWY22.

V čase 13:18:32 prerušil ŠTEFÁNIK VEŽA vysielanie vozidla PREVÁDZKA a prikázal PREVÁDZKE, aby okamžite uvoľnila RWY22. Rádiová komunikácia prebiehala „simplex“, (t.z. v prípade, ak jedna stanica vysielala, druhá stanica ju na tej istej frekvencii nemôže počuť - narušené vysielanie).

V čase 13:18:38 RC ŠTEFÁNIK TWR vydal príkaz posádke DA42 zastaviť vzlet a informoval ho o tom, že na konci RWY04 sa nachádza vozidlo PREVÁDZKA.

V čase 13:18:40 vydal ŠTEFÁNIK VEŽA príkaz PREVÁDZKE na okamžité uvoľnenie RWY, nakoľko PREVÁDZKA nedostala povolenie na vstup na RWY22.

V čase 13:18:47 PREVÁDZKA oznámila na ŠTEFÁNIK VEŽA, že je mimo RWY22.

V čase 13:18:52 posádka lietadla DA42 bola informovaná ŠTEFÁNIK TWR o vniknutí vozidla PREVÁDZKA na RWY04, a že má povolené rolovať späť po RWY na úroveň TWY A a má byť pripravená na vzlet. Posádka lietadla DA42 oznámila ŠTEFÁNIK TWR, že pravdepodobne dostali defekt pri prerušenom vzlete.

V čase 13:20:53 pilot po skontrolovaní lietadla DA42 oznámil na ŠTEFÁNIK TWR, že dostal defekt na ľavej pneumatike a požiadal ŠTEFÁNIK TWR o asistenciu. Následne sa ŠTEFÁNIK TWR opýtal pilota lietadla DA42, či je schopný uvoľniť križovatku dráh RWY13/31 a RWY04/22. Na čo pilot lietadla DA42 odpovedal „negatív“.

V čase 13:41:11 ŠTEFÁNIK VEŽA žiadala PREVÁDZKU o informáciu v akom približnom časovom odhade bude lietadlo typu DA42 odtiahnuté z križovatky dráh.

V čase 13:41:27 ŠTEFÁNIK VEŽA informovala PREVÁDZKU o tom, že sú 3 lietadlá vo vzduchu (zdržanie jednotlivých letov, TVQ6317 - 4 min, NJE663 - 23 min, VRJ800 - 32 min), ktoré vyčkávajú, a že im potrebuje dať časový odhad, kedy bude letisko opäť otvorené pre leteckú prevádzku. PREVÁDZKA odpovedala, že asi 5 až 10 minút.

V čase 13:44:57 oznámil riadiaci ŠTEFÁNIK TWR na APP ŠTEFÁNIK po konzultácii so zamestnancami LK BTS, ktorí organizovali odtiahnutie lietadla DA42, že o 5 minút bude RWY31/13 uvoľnená a RWY04/22 je po kontrole a je prevádzkyschopná.

V čase 13:49:25 oznámilo vozidlo PREVÁDZKA 2 na ŠTEFÁNIK VEŽA, že sa vracia po TWY F na letisko a že RWY31, po ktorej rolovalo lietadlo DA42 je prevádzkyschopná.

V čase 13:51:13 oznámilo vozidlo PREVÁDZKA na ŠTEFÁNIK VEŽA, že sa nachádza v bezpečnej vzdialenosti od RWY31.

Denná doba: deň

Vážny incident bol nahlásený LPS SR, š.p. na Letecký a námorný vyšetrovací útvar Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky.

1.2 Zranenia osôb

K zraneniu osôb neprišlo.

1.3 Poškodenie lietadla a vozidla

Pri intenzívnom brzdení došlo k prasknutiu a znehodnoteniu pneumatiky a duše ľavého hlavného podvozka lietadla. K poškodeniu vozidla nedošlo.

1.4 Ostatné škody

Leteckému a námornému vyšetrovaciemu útvaru neboli oznámené okolnosti s prípadným uplatnením náhrad škôd voči tretej osobe.

1.5 Informácie o leteckom personáli

Pilot inštruktor:

občan Slovenskej republiky, muž, vek 27 rokov,

držiteľ preukazu spôsobilosti CPL(A), č. SK 03080119, vydaný Leteckým úradom Slovenskej republiky s vyznačenou platnosťou do 05.12.2016.

Osvedčenie zdravotnej spôsobilosti I. triedy s dátumom vydania 13.03.2013 a s vyznačenou platnosťou do 15.03.2014.

Letové skúsenosti:

Celkom nalietal: 2792 h 20 min

Pilot:

občan Slovenskej republiky, muž, vek 35 rokov,

držiteľ preukazu spôsobilosti PPL(A), č. SK 02090068, vydaný Leteckým úradom Slovenskej republiky s vyznačenou platnosťou do 19.03.2018.

Osvedčenie zdravotnej spôsobilosti I. triedy s dátumom vydania 20.09.2012 a s vyznačenou platnosťou do 22.09.2013.

Vodič vozidla „PREVÁDZKA“

držiteľ platného preukazu - obmedzené osvedčenie rádiotelefonistu leteckej pohyblivej služby II, vydaného Telekomunikačným úradom Slovenskej republiky,

držiteľ platného preukazu vodiča pre prevádzkové plochy, vydaného spoločnosťou Letisko M.R. Štefánika - Airport Bratislava, a.s. (BTS),

absolvoval školenie z internej organizačnej normy ON-03/2005 Dopravný poriadok Letiska M.R. Štefánika Bratislava.

1.6 Informácie o lietadle

Poznávacia značka: OM-RWI

Výrobné číslo: 42.N101

Rok výroby: 2012

Výrobca: Diamond Aircraft Industries GmbH

Osvedčenie letovej spôsobilosti č. 1111/01, vydané Leteckým úradom Slovenskej republiky dňa 27.07.2012 s vyznačenou platnosťou do 24.07.2013,

Ostatné overenie bolo vykonané dňa 16.07.2013, platnosť OLS predĺžená do 24.07.2014.

Zákonné poistenie: Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s., č. 411 017 368 platné do 19.07.2014.

1.7 Meteorologická situácia

Nemala vplyv na vznik vážneho incidentu.

1.8 Navigačné zariadenia

Neuvádza sa.

1.9 Spojenie

Lietadlo bolo vybavené rádiovým komunikačným vybavením, ktoré umožňuje obojsmerné rádiové spojenie v každom okamihu letu so všetkými leteckými stanicami.

Vozidlo PREVÁDZKA bolo vybavené rádiovým komunikačným vybavením, umožňujúcim nepretržité obojsmerné spojenie so stanovišťom ŠTEFÁNIK VEŽA.

1.10 Informácie o letisku

Letisko LZIB v čase vzniku vážneho incidentu vyhovovalo pre leteckú prevádzku.

1.11 Letové zapisovače a ostatné záznamové prostriedky

Zvukový záznam rádiokomunikácie medzi ŠTEFÁNIK VEŽA a PREVÁDZKA, medzi ŠTEFÁNIK TWR a lietadlom DA42 boli vyhodnotené.

Bol vyhodnotený aj záznam z letu / Flight Report spísaný veliteľom lietadla DA42.

1.12 Informácia o dopade a troskách

1.13 Lekárske a patologické nálezy

Neuvádza sa.

1.14 Požiar

Požiar nevznikol.

1.15 Aspekty prežitia

Neuvádza sa.

1.16 Testy a výskum

Neuvádza sa.

1.17 Informácie o organizáciách a riadení

Prevádzkovateľ letiska LZIB je spoločnosť, ktorá má vydané prevádzkové povolenie platné do 31.10.2013.

1.18 Doplnkové informácie

Neuvádza sa.

1.19 Spôsoby odborného vyšetovania

Boli použité bežné spôsoby vyšetovania.

2. ANALÝZA

- 2.1 Počas vzletu lietadla DA42 z RWY04, vozidlo PREVÁDZKA z neznámych príčin vstúpilo bez povolenia ŠTEFÁNIK VEŽA na obsadenú RWY22, čím vytvorilo pri vzlete lietadla DA42 prekážku na RWY04.

Vozidlo PREVÁDZKA svojím postupom nedodržalo postup, ktorý je uvedený v dopravnom poriadku Letiska M.R. Štefánika Bratislava o minimálnej bezpečnej vzdialenosti od prevádzkových plôch používaných lietadlami a postup pre vstup do citlivého priestoru zariadenia ILS, tj. do priestoru pred prahom RWY22 a následne aj na RWY22. Vstup na RWY je podmienený vydaním povolenia od stanovišťa ŠTEFÁNIK VEŽA.

Z vyhodnoteného záznamu je možné skonštatovať, že v čase udalosti bola použitá neštandardná rádiová komunikácia medzi ŠTEFÁNIK VEŽA a PREVÁDZKA, ako aj medzi ŠTEFÁNIK TWR a lietadlom DA42, ktorá však nemala príčinnú súvislosť so vznikom vážneho incidentu (v núdzových a nobvyklých situáciách je možné použiť neštandardnú frazeológiu).

3. ZÁVERY / Príčina vzniku vážneho incidentu

3.1 Zistenia

- k zraneniu osôb nedošlo

Posádka lietadla

- mala podľa predloženej dokumentácie platné kvalifikácie pre vykonávanie letov danej kategórie lietadiel,
- v čase leteckej udalosti nebola pod vplyvom alkoholu, drog ani bežných liečiv,
- inštruktor mal dostatočné letové skúsenosti pre vykonávanie predmetných letov.

Lietadlo

- malo platnú dokumentáciu a nevykazovalo žiadne poruchy pred leteckou udalosťou,
- pred kritickým letom spĺňalo podmienky letovej spôsobilosti,
- došlo k poškodeniu lietadla – prasknutá pneumatika a duša ľavého hlavného podvozka.

Vodič vozidla „PREVÁDZKA“

- mal platné doklady pre vykonávanie danej činnosti,
- k poškodeniu vozidla nedošlo.

3.2 Príčina vážneho incidentu

- vozidlo PREVÁDZKA z neznámeho dôvodu neoprávnene vstúpilo na RWY22 bez povolenia ŠTEFÁNIK VEŽA a nedodržala príkaz na povinnosť zastaviť v predpísanej a vyznačenej vzdialenosti pred prahom RWY22 - zlyhanie ľudského činiteľa.

4. ODPORÚČANIA NA ZAISTENIE BEZPEČNOSTI

Na základe odborného vyšetrenia príčin vážneho incidentu - neoprávnené vniknutie vozidla na aktívnu RWY22 ku ktorému došlo dňa **31.08.2013** na letisku M. R. Štefánika Bratislava odporúčame:

LPS SR, š.p.

- oboznámiť zamestnancov stanovišťa APP/TWR ŠTEFÁNIK s výsledkami záverečnej správy.

Prevádzkovateľovi LK BTS

- vykonať rozbor z vážneho incidentu s príslušnými prevádzkovými a údržbárskymi zložkami a so zamestnancami LK BTS PRED,
- vykonať opätovné školenie a preskúšanie z organizačnej normy ON-03/2005 Dopravný poriadok Letiska M.R. Štefánika Bratislava, pre kategóriu vodiča – prevádzkové plochy u zamestnancov PRED.
- prijať systémové opatrenie na zabránenie opakovania sa vzniku podobného prípadu.

V Bratislave, 30.09.2013